

γωνίου· πρὸς ἄμυναν δὲ ἐσωτερικὰ τειχίσματα σχηματίζουσι τρία διαμερίσματα, ὧν τὸ ὑψηλότερον ἀποτελεῖ ἐν εἶδος ὀχυρώματος τριγωνικοῦ, ἐπέχοντος τόπον μικρᾶς ἀκροπόλεως. Τοιαῦτα ὀχυρώματα οὐδόλως ἐλλείπουν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ ὁμόρφῳ Περγαίᾳ. Ἐν τῇ ἰδίᾳ ὅμως Μακεδονίᾳ οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον ὑπάρχει, διατηρῆσαν τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τῆς ἀρχαιότητος.

Τὸ χωρίον Κάλιανι, ἀπέχον 5 χιλιομέτρα, κατέχει μετὰ τῶν διεσκορπισμένων οἰκιῶν καὶ τῶν μεγάλων Βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν, διεσπαρμένον ἐν τοῖς πέριξ, τὴν θέσιν μιᾶς ἀρχαίας πόλεως, ἣτις φαίνεται ὅτι δὲν εἶχε τείχη, εἰ καὶ εἰδός τι ἀκροπόλεως ὑπῆρχεν ἐπὶ τινος γειτονικοῦ ὑψώματος, ὅπερ διετήρησε τὸ ὄνομα Κάστρον τῆς μεγάλης ῥάχης. Ἐν ἀποστάσει δὲ 5 χιλιομέτρων εὐρίσκεται τρίτον φρούριον, καὶ τοῦτό ἐστὶ τὸ κάστρον, ὅπερ φέρει τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα Καισάρεια, ἐξ οὗ ἐκλήθη καὶ τὸ παρακειμένον χωρίον. Προτειχίσματα γῆινα, μειγμένα μετὰ λιθαρίων καὶ λείψανα μιᾶς ὁδοῦ λιθοστρώτου παρέχουσι τῷ περιβόλῳ τούτῳ ὄψιν Ῥωμαϊκοῦ φρουρίου, ὅπερ κατέστη συγχρόνως προάστειον καὶ ἀμυντήριον τῆς πόλεως, τῆς ὁποίας τὸ κυριώτερον κέντρον ὑπῆρχεν ἐν Κάλιανι.

Ἐν τῇ ἐνοριακῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου Κάλιανι εὐρέθησαν ἐν τῇ θέσει αὐτῶν οἱ ἀρχαῖοι κίονες, οὗς οἱ χωρικοὶ ἔδειξαν τῷ Leake. Ἄλλ' ἀντιναοῦ Κορινθιακοῦ, ὡς ὑπέλαθεν ὁ Λήκ, εὐρέθη μία λίαν ἀρχαία ἐκκλησία κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐπισκευασθεῖσα καὶ διατηροῦσα μόνον ἕνδον κίονας τινὰς μαρμαρίνους, κεκοσμημένους μετ' ἐπιχειμένων πλουσιῶς διακεκοσμημένων κιονοκράνων, ἡ ἐργασία ὅμως αὐτῶν ἐστὶ καθαρῶς Βυζαντινῆ. Αἱ οἰκίαι δὲ τοῦ χωρίου καὶ αἱ πέριξ ἐκκλησίαι περιέχουσι πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἐφ' ὧν ὑπῆρχον γράμματα, φέροντα τὸ ὄνομα Αἰανῆ μετὰ λεπτομερειῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν πόλιν, ἣτις ἐν τῇ ἀναπτύξει καὶ ἐν ταῖς μετατοπίσεσιν εἶχε μεταβληθῆ μετὰ τῶν τριῶν σημείων διὰ τῶν τοποθεσιῶν τοῦ Κτένι, τοῦ Κάλιανι καὶ τῆς Καισαρείας. Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως ἀρχαίων εἰδήσεων περὶ τῆς πόλεως ταύτης, πλὴν τῶν ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ἀναφερομένων, λέγει ὁ κ. Heuzey (1) ὅτι οἱ γεωγράφοι καὶ πινακογράφοι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος οὐδόλως ἀναγράφουσι τὴν πόλιν ταύτην, πλὴν τοῦ Desdevises-du-Dezert, ὅστις καὶ ἐν τῇ γεωγραφίᾳ καὶ ἐν τῷ χάρτῃ ἀναγράφει ταύτην. Ἀλλὰ ταῦτα γράφων τῷ 1876, παρεῖδεν ὅτι ὁ Κεῖπερτος ἐν τῷ χάρτῃ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τοῦ 1869 ἦτο πρὸ 7 ἐτῶν ἀνέγραψεν ἐν τῷ χάρτῃ τὴν Αἰανῆν εἰς τὴν προσήκουσαν θέσιν, ἐν ᾧ ὁ Desdevises ἐξεσφενδόνισεν αὐτὴν εἰς τὰ Γρεβενά. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Α' μέρει τῶν Μακεδονικῶν μου (σελ. λη') ἐκδοθέντι τῷ 1870 καὶ

(1) Heuzey Miss. p. 287. « que les auteurs de cartes et de travaux sur la Grèce ancienne ont presque tous négligé de reveler même le nom de la ville d'Aeané. Il n'a pas échappé pourtant à M. Desdeviser-du-Dezert... ».

